

april

..... waar men elkaar ontmoet

PLEIN 1957

van mens tot mens

* LAST OF STEUN *

In deze aflevering vindt de lezer een interessante discussie tussen

H. DIVENDAL
DS. G. P. KLIJN
PATER S. JELSMA

over de betekenis van de Kerk in de praktijk van hun dagelijkse arbeid.

Wij behoren tot de Katholieke Kerk. Uit eerlijke overtuiging. We wensen ons echter in die Kerk en in die eerlijke overtuiging niet op te sluiten. We weten, dat er in onze omgeving, in onze stad, in ons land, onze wereld, allerlei oprechte mensen zijn, die het niet helemaal met onze levensbeschouwing eens zijn. Op zeer veel belangrijke punten zijn ze het wél met ons eens, b.v. op het punt van de noodzaak van rechtvaardigheid, eerlijkheid, naastenliefde, dienstbaarheid, menselijkheid. Soms ook op het punt van de aanwezigheid in wereld en geschiedenis van een persoonlijke God en een bevrijdende Christus. Van al deze mensen mogen wij ons niet afzijdig houden.

Op eigen initiatief willen wij daarom de anderen ontmoeten, om samen met hen na te denken, te praten en te handelen. Wij willen, dat men ons als katholieke mensen kent en dat wij de anderen kennen als behorende tot ónze mensengemeenschap.

Daarom: we stellen ons in onze actie en in dit blad NIET ten doel „bekerings” te maken of „zieltjes te winnen”. We stellen ons WEL ten doel (op de eerste plaats bij onszelf) gemeenschapsbesef te bevorderen, over alle grenzen van kerk en levensovertuiging heen. In ontmoetingen van mens tot mens.

Van deze doelstelling uit hebben we onze activiteit „Plein 1957” genoemd. „Plein” om de openheid naar alle kanten, de ruimte en de vrije toegang te suggereren; „1957”, om te doen uitkomen dat het NU te doen is, dat we NU samen, in onderling gesprek en optreden, bezig zijn om tot elkander te komen.

H. DIVENDAL

Ds. G. P. KLIJN

S. JELSMa

HEBBEN WIJ BIJ ONS WERK LAST OF STEUN VAN DE KERK

De lezer van ons blad vindt in elk nummer op de voorlaatste pagina een agenda, waarin wij allerlei avonden aankondigen: culturele avonden, vrije gespreksavonden, dispuutavonden en ontmoetingsavonden.

Deze bijeenkomsten vormen een belangrijk onderdeel van ons werk. Weliswaar trachten wij ons maandblad zoveel mogelijk het karakter van gesprek en ontmoeting te geven, maar dat neemt niet weg dat wij het gesprek van mond tot oor in vele richtingen niet kunnen missen. Het is ons op het ogenblik slechts mogelijk deze gesprekken in Den Haag te organiseren, zodat uiteraard als regel slechts Haagse belangstellenden aanwezig kunnen zijn.

Van de andere kant is het ons duidelijk geworden bij ontmoetingen in het gehele land, dat ook buiten Den Haag voor deze gesprekken een levendige belangstelling bestaat. Reeds talloze malen hebben wij uitvoerig moeten vertellen hoe dat nu toch wel allemaal in zijn werk gaat. Het leek ons daarom voor de lezer interessant om hem eens zo'n gespreksavond te laten meemaken, zo goed als dat kan.

In dit nummer vindt u een uitvoerige weergave van het gesprek, dat gevoerd werd op 1 april j.l. tussen Dominee G. P. Klijn van de Nederlands Hervormde

kerk, de heer H. Divendal die secretaris is van de rooms katholieke actie Voor God en Pater Jelsma van Plein 1957 over het onderwerp: „Hebben wij bij ons werk last of steun van de Kerk?”

Wij geven u eerst de inleidingen, die iedere deelnemer aan het gesprek heeft gehouden. Daarna geven wij u de belangrijkste gedeelten van de discussie, waarbij wij voor het gemak maar geen onderscheid hebben gemaakt tussen de discussie tussen de inleiders en de discussie tussen de inleiders en de belangstellende aanwezigen in de zaal.

Wij achten deze avond ook daarom zo bijzonder geschikt, omdat u niet alleen kunt meeluisteren naar een gesprek zoals dat op het Plein wordt gevoerd, maar omdat het u tevens in ruime mate de gelegenheid biedt nader kennis te maken met de geestelijke achtergrond van de Open Deur, vertegenwoordigd door Dominee Klijn, de actie Voor God, vertegenwoordigd door de heer Divendal en Plein 1957 vertegenwoordigd door Pater Jelsma.

Dat wij voor meer en betere kennismaking alles voelen is u bekend en u zoudt geen abonnee op dit blad zijn, indien u een afkeer had van kennismaking met de ander, die met u leeft en werkt.

de

OPSTANDIGE KERK

De eerste zin van elke aflevering van ons Pleinblad luidt: „Wij behoren tot de katholieke Kerk”. Met deze zin begint de redactie zich voor te stellen aan haar godsdienstig, geestelijk en maatschappelijk zeer gemêleerde lezerskring. Er zijn ons geen andere door katholieken geredigeerde bladen bekend, waarin het redactie-team zijn bewust lidmaatschap van de Katholieke Kerk er bij de lezers zo nadrukkelijk en vanaf de eerste regel stelselmatig tracht „in te hameren”. Verwonderlijk is deze stelselmatigheid overigens niet. Juist immers wanneer men zich opzettelijk richt tot een gemengd publiek, is duidelijkheid van geestelijke plaatsbepaling gewenst. Mensen dienen te kunnen weten wie het is die hen aanspreekt. Onze lezers hebben er recht op vanaf den beginne te kunnen waarnemen wie het zijn die proberen hen in het gesprek te betrekken.

Wel verwonderlijk mag het misschien heten, dat juist van zo'n groepje katholieken als de redactieleden van Plein 1957 nogal eens door geloofsgenoten wordt verondersteld, dat zij zich teveel van de katholieke Kerk distancieren en hun katholiciteit naar de achtergrond schuiven omwille van een vrijer en royaler contact met mensen en groeperingen van allerlei andere kerkelijke en buitenkerkelijke herkomst. Gaat men na op welke gronden dit verwijt (meestal afkomstig van „horen zeggen”) eigenlijk berust, dan blijken de bezwaren vooral uit te gaan naar bepaalde critische en opstandige geluiden, die af en toe vanaf ons Plein in het kerkgebouw doordringen. Dat kunnen dan geluiden zijn van niet-katholieke gasten op het Plein, die de vrijheid van het eerlijke woord krijgen, óf geluiden van de Plein-gastheren zelf, die in het gesprek en in hun eigen getuigenis kunnen protesteren tegen alles in hun concrete kerkgemeenschap wat niet in overeenstemming is met haar wezenlijke roeping en zending in de wereld.

De Kerk zelf, die voor ons — hoezeer ook bestaande uit zondige mensen — de heilige Kerk van Jezus Christus is, leeft in voortdurende op-

stand tegen de wereld van het kwade, het onoprechte, het onrechtvaardige, het liefdeloze, het ontrouwe en het uitzichtloze. De Kerk van Christus is — als haar Heer — in opstand tegen het bestaande, niet om het bestaande te vernietigen, maar om het, door de schijnbare vernietiging heen, te doen verrijzen. De opstand der Kerk tegen de wereld is nodig voor de opstanding van de wereld tot een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Kerk en wereld zijn echter voorlopig, hoezeer ook onderscheiden, nog geen gescheiden werkelijkheden. De Kerk is in de wereld. En de wereld is in de Kerk. Ook dit laatste: de wereld der zonde leeft in de Kerk en in de harten van allen, die samen de Kerk zijn. Daarom protesteert de Kerk ook altijd tegen zichzelf. Zij is opstandig tegenover het eigen compromis met het „geheim van het boze”, en verwacht door de opstandigheid haar uiteindelijke Opstanding als de heerlijke, zegevierende Kerk, die na deze tijd volledig één zal zijn met haar verrezen Heer.

Als de katholieke Kerk Pasen viert, is zij zich ervan bewust, dat het eigenlijke, echte, volle Paasfeest voor haar nog moet komen. Eerst zal er nog veel, heel veel moeten veranderen, in de wereld en in de Kerk, onder het critische, liefdevolle, maar onverbiddelijke getuigenis van allen die zich voor de Kerk, en mét de Kerk voor de wereld, verantwoordelijk weten. De opstandigheid der Kerk naarbinnen kan evenmin worden gemist als haar opstandigheid naarbuiten. Integendeel, de opstandigheid naarbuiten zal aan levende kracht inboeten, als de opstandigheid naarbinnen geen kansen krijgt of neemt.

Wij willen degenen, die ons wel eens verwijten maken, bij gelegenheid van het Paasfeest alleen maar in alle liefde zeggen: er is een opstandigheid (ook tegen bepaalde verschijnselen en situaties in de Kerk) die zuiver katholiek en zuiver kerkelijk is, omdat zij de Kerk op weg houdt naar haar laatste Paasfeest toe.

Helpt ons in deze opstandigheid. Omwille van de Opstanding.

Zalig Paasfeest.

foto omslag: OPSTANDING door Harry Sterk

EERSTE BESTEK

**NEDERLANDSE
ORGANISATIE
VOOR
INTERNATIONALE
BIJSTAND**

2 April hield NOVIB zijn eerste openbare bestuursvergadering na de oprichting op 23 maart van het vorige jaar.

Een jaar van consolidatie, versterking en intensieve voorbereiding op de taken, die moeten worden ondernomen werd hiermede afgesloten. Een nieuw, nu actief begin gemaakt.

Wij menen niet beter te kunnen doen, dan de belangrijkste passages van de redevoeringen op die vergadering gehouden, hier af te drukken en U voorts te verwijzen naar de hieronder genoemde publicaties.

Uit de openingsrede van Z.K.H. de Prins der Nederlanden, Algemeen Voorzitter:

„De Nederlandse Organisatie Voor Internationale Bystand is uitgegroeid tot een waarlijk Nederlandse organisatie. Ik wil graag zo nadrukkelijk mogelijk vaststellen, dat onze organisatie inderdaad de organisatie van „ons Nederlanders” is geworden, opgebouwd uit alle geleidingen van ons volk, verzekerd van de sympathie der Nederlandse regering, van de medewerking der politieke partijen en van alle in onze samenleving optredende belangrijke

bonden, organisaties, groeperingen en stromingen.

Daarnaast staat de actieve deelname aan het werk van de Organisatie door velen, die persoonlijk geïnteresseerd zijn en bewogen door haar doelstellingen, alsmede door hun ervaring en deskundigheid op het gebied van de internationale bijstand, er borg voor, dat de organisatie met élan en doeltreffendheid zal kunnen gaan werken. Elan is er nodig, om de moeizame arbeid van voorlichting, propaganda, publiciteit, organisatie, planning, coördinatie, het kiezen en kritisch bepalen en uitvoeren of doen uitvoeren van projecten, te kunnen aanvaarden en volhouden. Daadwerkelijke hulpverlening aan minder ontwikkelde gebieden stelt ons voor een wereldwijd en uiterst gecompliceerd en slechts met inspanning van alle energie oplosbaar probleem. Dames en Heren, ons aller gees: en energie zijn volop nodig, opdat wij samen erin slagen het Nederlandse volk daadwerkelijk te maken tot een volk, dat zijn verantwoordelijkheid voor onze wereld kent en weet te beleven. De nood van miljoenen mensen moet ons zo concreet mogelijk voor ogen staan; de mogelijkheden om zinvol te helpen en op te bouwen dienen te worden gewogen met goed inzicht en praktische zin. Dit alles betekent een dringend appèl op onze verantwoordelijkheid. Het is een beroep op hetgeen er ten diepste in een mens kan worden aangesproken.”

Prof. de Vries, Voorzitter, beoogde in zijn reden „Oriëntatie en Planning” over de mogelijkheden van een daadwerkelijke hulpverlening:

„Men moet zich dus wel afvragen — waar kunnen we terecht, wat gaan we doen? Het laatste jaar is daarom voornamelijk besteed aan het aftasten van het terrein.

Het voorlopige Dagelijks Bestuur heeft daarbij de volgende richtlijnen voor ogen gehad:

1. Wij moeten ons richten op één of enkele concrete activiteiten. Wij kunnen als particuliere organisatie in een klein land niet proberen een algemene hulp in beginsel aan de hele wereld beschikbaar te stellen.
2. We moeten één (of enkele) project(en) entameren, die deel uitmaken van een erkend urgentieprogramma in het land van bestemming. Wij helpen een volk bij hun project, voeren niet het onze uit.

3. Tevens moet dit project voldoende tot de verbeelding van het Nederlandse volk spreken, zodat men er enthousiasme voor kan wekken.
4. Wij moeten, in overeenstemming met onze statuten, ons verstaan met en zoveel mogelijk aansluiten bij werk verricht door de Verenigde Naties en andere internationale organisaties.
5. Wij moeten zoeken naar een project dat een kwalitatieve bijdrage levert in de veelvormige behoefte aan hulp van buiten.
6. Wij moeten als Nederlands volk iets aanpakken waarvoor wij krachtens onze bijzondere ervaring in eigen land op internationaal terrein een wezenlijke bijdrage kunnen leveren.

Bij deze algemene richtlijnen aansluitend, is de gedachte gerezen, om ons werk te zien in de richting van een proefpolder voor Sunfed.”

„Hoe moet men zich dat voorstellen? Een land, of een streek heeft door eigen deskundigen en met hulp van internationale oorsprong zich een idee gevormd van wat er zou moeten gebeuren, wat er nodig zou zijn om de produktie te verhogen en het welzijn der mensen te bevorderen. Als daar dammen of dijken of waterkrachtinstallaties toe behoren, kan NOVIB nooit hopen het geld daartoe bijeen te brengen. Dat zou dwaasheid zijn. Maar hoe vaak ziet men dat wegen en bevoeligen en krachtstations niet het volle nut afwerpen omdat de plaatselijke bevolking niet in staat is, niet voorbereid, getraind en georganiseerd is om van die nieuwe werken volledig profijt te trekken.

In het groot gezien is dat verkwisting van zware investeringen, in het klein gezien een bron van ontmoediging en teleurstelling. Op de menselijke kant van de maatschappelijke ontwikkeling moeten we dus de meeste nadruk leggen.

Technisch en wetenschappelijk komen daarbij: zorgvuldige inventarisatie en onderzoek naar de mogelijkheden en moeilijkheden die grond, water en ligging opleveren. De economisch ontwikkelde landen verkeren vaak van nature in dezelfde moeilijke omstandigheden — veel mensen op kleine stukjes arme, vaak uitgebouwde en uitgeputte grond. Een slecht marktwezen, geen landbouwkrediet, geen medische en hygiëne verzorging, slecht verzorgd onderwijs. Hoe wil men economisch vooruitgang als de mensen in dat gebied niet worden geholpen zichzelf te helpen?

Hierna noemde Prof. de Vries 6 pun

TER KENNISMAKING

met NOVIB, haar doelstelling, samenstelling en achtergrond dient de folder

„EEN GRENS DOORBROKEN” gratis verkrijgbaar en beschikbaar voor ruime verspreiding. In de geïllustreerde brochure „NIET KLEINER DAN DE WERELD” wordt dieper en breder ingegaan op de achtergrond waaruit de idealen van NOVIB naar voren komen.

Maandelijks geeft NOVIB een krant uit „Onze Wereld” waarvan U een proefnummer kunt aanvragen.

Bestellingen te richten aan
NOVIB

Noordeinde 68a, Den Haag
tel. 111663 — giro 645300

In enveloppe met 10 ct postzegel

zend mij:

- ☐ gratis, ter verspreiding
ex. van de folder
„Een grens doorbroken”
à 25 ct per ex.
☐ ex. van de brochure „Niet kleiner dan de wereld”

te voldoen ☐ postwissel
☐ giro

☐ op proef
uw maandkrant
„Onze Wereld”

naam

adres

woonplaats

VERBONDENHEID MET ALLE MENSEN

H. DIVENDAL

Als ik aan u word voorgesteld als secretaris van de actie Voor God vanwege de r.k. Kerk, dan denkt u misschien te doen te hebben met een agent voor de buitendienst, een soort vertegenwoordiger. Ten vertegenwoordiger in de gebruikelijke zin echter is iemand van wie verwacht wordt dat hij in eerste instantie een verkoopkanon zal zijn, zoals dat in termen van vertegenwoordigers heet; iemand, die een product verkoopt, desnoods zonder enig verstand te hebben van het betreffende product. In mijn situatie gaat het echter om iets wat ook van binnen leeft.

Mijn werk als redacteur van de actie Voor God is gericht op degenen, die buiten staan, degenen die niet behoren tot wat wij zouden kunnen noemen: de organisatie van de r.k. Kerk. Het gaat bij mijn werk om de verkondiging, het getuigenis naar buiten, naar de openheid toe. Het kan zijn, dat u het getuigenis naar buiten, het apostolaat in de publieke opinie, ziet als een soort vooruitgeschoven post van de Kerk waar-toe ik behoort.

Het merkwaardige feit doet zich nu voor, dat naast de moeilijkheden die men ondervindt om de mensen buiten de Kerk ervan te overtuigen, dat men wel degelijk tot die Kerk behoort, ook de mensen binnen de Kerk soms menen dat we leven aan de periferie van die Kerk. Iemand die naar buiten gericht staat, maar die toch eigenlijk niet helemaal met twee benen binnen in het hart van de Kerk staat, zo wordt soms van ons gezegd. Dat is de paradox die in de zaak zit, maar het is geloof ik een paradox die in elk getuigenis naar buiten zit en een van de redenen zal zijn, dat je in je getuigenis naar buiten een eigen taal spreekt, een eigen methodiek volgt, die niet altijd wordt begrepen door degenen die in de Kerk staan en in hun eigen beslotenheid zitten; die — ik zou haast durven zeggen — te weinig naar buiten hebben gekeken en daarom niet kunnen begrijpen wat degenen die op de vooruitgeschoven post staan, te vertellen hebben en ook in feite vertellen.

Ik sta in mijn getuigeniswerk, in mijn apostolaatswerk, als leek binnen mijn Kerk. Ook dat is iets merkwaardigs; dat geeft ook bepaalde verhoudingen en spanningen. Er is in de rooms katholieke Kerk nog altijd een sterk clericaal element, een overwicht van het priesterschap, dat ook binnenkerkelijk de nodige spanningen oproept. Van de andere kant moet ik vaststellen, dat er steeds meer waardering te vinden is voor

het mondig worden van de leek en voor zijn getuigenis, mede omdat dit geen verkondiging is „ambtshalve”, maar de verkondiging van iemand, die met de anderen meeleeft in de wereld; die niet door een geestelijk ambt min of meer afgezonderd is van de wereld; maar die in de wereld leeft vanuit zijn Kerkbesef, vanuit zijn Kerk. Wij groeien de laatste jaren naar een overbrugging toe tussen priester en leek; zij gaan meer samenwerken; zij werken op één niveau en treden samen op naar buiten. Een moeilijkheid hierbij is wel, dat wij de Kerk, de r.k. Kerk, vaak zien voorgesteld — en krachtens haar manifestaties ook wel begrijpelijk — als een zichtbare organisatie, nogal straf georganiseerd, min of meer dictatoriaal, waarvan men het innerlijk moet duidelijk maken. Dat innerlijk komt soms maar moeizaam naar buiten tegen de achtergrond van heel die sterke en organisatorische binding, die naar buiten heel duidelijk blijkt en die ook binnenkerkelijk soms moeilijkheden oproept. Men kan op een gegeven moment eenvoudig niet doen wat men zou willen doen.

Maar stelt u zich dat niet te somber voor en ziet u mij niet als een slachtoffer of een „gewillig man”; want dat valt mee. Neemt u b.v. het werk van de actie Voor God. Dat werk heeft niet alleen de steun en de medewerking van de Kerkelijke overheid, maar men laat ons vrij. Men laat ons onze gang gaan binnen dit Kerkverband. Op z'n hoogst zal men op een gegeven ogenblik zeggen: „Dat had je zo niet moeten doen”. Maar ik stel me voor, dat dat overal gebeurt.

Het is natuurlijk wel een moeilijkheid, dat we daarmee tevoren rekening moeten houden. Wij moeten ook rekening houden met een sterk tra-

ditioneel element; wij moeten rekening houden met weerstanden, die we zelf oproepen binnen een gemeenschap, die juist heel sterk aan die traditie haakt. Wij kunnen vernieuwingselementen aanbrengen, omwille van de representatie naar buiten, omwille van de getrouwe weergave van wat wezenlijk leeft in de Kerk en dat wordt verduisterd door allerlei franje, door dingen die misschien teveel in het verleden hangen en te weinig appelleren aan de behoefte van het ogenblik. Maar dan staan wij dikwijls voor de moeilijkheid om in eigen kring begrip te krijgen voor een vernieuwing die beslist noodzakelijk is, om te komen tot een vernieuwing van het hele aanschijn naar buiten. En dan gaat het mij niet om het puur uiterlijke aanschijn, maar dan gaat het mij ook om een getrouwe weergave van wat naar mijn mening het diepst en het meest wezenlijk daar binnen leeft.

Maar tenslotte: bij al die moeilijkheden en bij de steun die ook altijd plezierig is: men heeft iets achter zich. Men staat met zijn eigen persoon in deze Kerk; men staat in een eigen persoonlijke verbondenheid met Christus. Door die verbondenheid met Christus leeft men in verbondenheid met allen die in Hem leven, met hen in wie Hij leeft.

Het gaat om het persoonlijk gezonden zijn, om het persoonlijk zich geroepen voelen om mee Zijn zorg te dragen. Het gaat erom, dat ieder van ons zich ervan bewust is zelf mede die Kerk te zijn, waarvan hij naar buiten getuigt. Hij getuigt niet alleen maar namens iets wat hij vertegenwoordigt, maar hij getuigt van zijn eigen christen-zijn. Ik geloof dat dit tenslotte het belangrijkste is en dat men dan op een gegeven ogenblik de organisatorische last betrekkelijk stelt, dat men ze voor lief neemt; dat men van de andere kant uit de gemeenschap met allen de steun kan puren van het gezamenlijk iets te vertellen hebben, van het gezamenlijk iets te besluiten hebben, óók al vertelt en besluit men dit op een bepaald ogenblik alléén.

Ik geloof, dat ik hiermee in eerste instantie heb verteld wat de steun en de moeilijkheden kunnen zijn: de gedachten die kunnen leven in een leek, die in de wereld staat en werkt aan een actie „voor God” en die een getuigenis wil geven, opdat de publieke opinie, die het christelijk stempel dreigt kwijt te raken, weer opnieuw wordt bezielde vanuit het getuigenis van het Evangelie, een getuigenis dat in de Kerk wordt voortgezet.

De abonné, die het abonnementsgeld nog niet heeft gestort, wensen wij, tezamen met al onze lezers, van harte een gezegend Paasfeest en mooie dagen.

Giro 1334.

DIE ANDERE

Ik heb enigszins opgezien tegen het eigenaardige onderwerp, dat ons is opgegeven: „Hebt u bij uw werk last of steun van de Kerk?” Dat is eigenlijk een clandestiene uitnodiging om de vuile was buiten te hangen, omdat het er, denk ik, hoofdzakelijk om gaat eens te vertellen wat insiders zo in hun eigen milieu voor moeite en zorgen hebben.

Toch wil ik er iets over zeggen en ik doe dat dan in het geheel van het z.g. Open-Deur-werk, dat de Hervormde Kerk mij heeft opgedragen en dat een soort modern evangelisatie-werk is. Weliswaar noem ik het zo nooit, want de mensen houden er niet van beëvangelseerd te worden. Op het gelijknamige blad staat helemaal niet, dat het een evangelisatieblad is. Er staat nauwelijks met een klein lettertje achterin, dat het blad uitgaat van de Hervormde Kerk. Beweging en blad hebben wel een Kerkelijk legitieme achtergrond, maar zien het toch niet als enige doelstelling om mensen weer naar de kerk te brengen. In dit opzicht-verschil ik misschien van inzicht met mijn roomse vrienden, bij wie de Kerk een veel duidelijker plaats inneemt.

De Open Deur wil eigenlijk niets anders zijn dan een open deur in de wereld. Niet allereerst een open deur naar de hemel, waar de mensen toch vooral op afgestuurd moeten worden, opdat ze nog net door een kiertje kunnen binnenkomen. Ik heb zo'n idee dat het met die hemel wel in orde komt. Ik wil niet zeggen „vanzelfsprekend in orde komt”, maar het moet niet onze eerste zorg zijn om krampachtig bezig te zijn te zijner tijd toch maar in die hemel te komen. Ik geloof, dat het christendom in onze Kerk zich soms te zeer ontpopt als hemelspeculatie; als men maar aanhoudt bij het vrome sterfbed, is het wel in orde. Er is toch wel iets anders aan de hand. Het gaat beslist niet allereerst om dat gereserveerde plaatsje in de hemel. Het gaat in de eerste plaats om die andere open deur, die niet door ons mensen gemaakt wordt naar de hemel, maar die Gód heeft gemaakt naar deze wereld en waar Hijzelf doorheen gaat om bij ieder mens in zijn eigen leven metgezel en makker te zijn, met al Zijn rijkdom en Zijn trouw en de liefde van Zijn aanwezigheid. Dat proberen wij met het Open-Deur-werk aan de mensen van deze tijd duidelijk te maken.

Met opzet zeg ik: dat heeft allemaal niet zo'n kerkelijke allure.

Het is geen pleidooi voor: Mensen, ga toch naar de kerk. Het jaagt de mensen de stuipen niet op het lijf met de hel en dergelijke. Het wil alleen maar proberen een mens in zijn omstan-

OPEN DEUR

Ds. G. P. KLIJN

van GOD naar de WERELD

digheden van het moderne leven van nu te ontmoeten, naast hem te gaan staan en vooral hem aan te spreken in zijn eigen taal. Men heeft in de prediking ten onzent nog vaak een speciale code, een soort kerkelijke dieventaal, die men ook in de officiële kerkbladen aantreft. Boven een mooi artikel, een meditatie zoals dat heet, geschreven door dominee zus of zo — dat natuurlijk uitstekend bedoeld is — staat dan in de aanhef: I Kor. 15:3-11a. Ik weet niet, of u doorziet wat dit voor een raadselachtig rekensommetje is, maar dat is nu een aanduiding van een gedeelte uit de Bijbel. Insiders weten natuurlijk wel wat ermee bedoeld wordt, maar ik vraag me af of de buitenstaander, die dit onder ogen krijgt, er iets van begrijpt. Hij vraagt zich af: Wat is dat voor een geheimzinnige code van die kerk? Een raar sommetje, dat ook nog negatief eindigt (zoals het ook in de ontmoeting van de Kerk en de wereld zo vaak het geval is).

Wij proberen het dus langs een andere weg. Wij trachten de mensen aan te spreken in hun gewone omstandigheden en verwijzen niet zo nadrukkelijk naar de kerk. Ik acht dit verwijzen naar de kerk geen „onbegonnen” werk, maar ik houd er soms wel mijn hart bij vast. Een van onze medewerkers, die in dit werk al jarenlang meedoet, heeft me eens toevertrouwd: Wij bidden de hemel kapot om zegen over ons werk, maar wil je wel geloven, dat we als de dood zijn dat iemand zich bekeert. Want — waar moeten we met hem naar toe? Dat is een hele wijze opmerking. Het is heel goed mogelijk dat iemand „van de straat” bij wijze van spreken, zich inderdaad voor het Evangelie van Christus gaat interesseren, of liever: dat hij door het Evangelie gegrepen wordt en tot de ontdekking komt van de oneindige liefde van God, die juist hém op het oog heeft. Als deze mens zich werkelijk tot God zou willen richten en je stuurt hem zonder meer naar een kerk, dan bestaat de kans, dat hij er meteen voor de eerste en voor de laatste keer is geweest. Hij wordt er vaak helemaal niet „ontvangen”; het is in die kerk een enigszins besloten club; het zijn daar de vaste abonnees, die precies weten, hoe het er toegaat. De nieuweling komt daar als een vreemde eend in de bijt. Ik zou u hele drama’s kunnen vertellen van mensen, die met moeite de gang naar de kerk (weer) deden en als het ware weggekeken werden. En vooral kan dat gebeuren, als het hele dorp de nieuwgekome kent. Dan

wordt soms vlot gedacht: Hij zit zeker financieel in de knoop; hij komt op deze wijze een verzoek om steun voorbereiden.

Het is een van de sterkste lasten, die wij in ons werk ondervinden, dat vaak in de kerk-zelf zo weinig begrip is voor de ander, die buiten staat. Het gaat eigenlijk terug op gebrek aan verantwoordelijkheid voor de naaste en eigenlijk op een vermeend gevoel van uitverkorenheid, waarbij meteen die ongelukkige afscheiding voor de dag komt, waarbij men denkt: Dít is de kerk, daar zitten wij, alle vrome mensen bij elkaar op het heilige kluitje, en dan is er, een heel eind verderop, de boze wereld. Vooral boos. Het „donkere” heidendom, de „slechte” mensen, die van God niets willen weten. Wij moeten natuurlijk wel proberen hen bij de kraag te vatten en hen uit dat moeras op te trekken naar de veilige hoogte waar wij dan hoog en droog zitten; maar men heeft dan helemaal niet in de gaten, dat een Kerk eigenlijk is bedoeld om „midden in de wereld” te zijn. Niet als een vluchtheuvel, als een terp, waarheen de mensen opgetrokken moeten worden, maar overal verspreid in de wereld om aanwezig te zijn in het gewone leven en juist daar de dienst van verzoening, de uitbeelding van de liefde van God en de genade van Christus onder de mensen voor te leven.

Ergens in de Bijbel zegt Jezus: „De kinderen van het Koninkrijk zijn uitgezaaid op de akker der wereld”. Daar heeft u nu precies het voorbeeld van evangelisatiewerk, van alle apostolaire arbeid van de kerken in de wereld. De gemeenteleden, elk voor zich, niet alleen de dominees, de priesters, de pastoors enz., maar gewone mensen, die tot de kerk behoren, die Jezus Christus kennen, zijn door God zomaar over de wereld verstrooid om in die donkere, harde kluiten tussen de mensen als het ware ten gronde te gaan en daar, naar de gelijkenis met Jezus, vrucht te dragen. Als de graankorrel op zichzelf blijft, zegt Jezus, draagt ze geen vruchten; maar als ze wordt uitgezaaid en ten gronde gaat, zichzelf verloochent, afziet van zichzelf, niet zichzelf wil handhaven, dan brengt zij vruchten voort.

Bij het Open-Deur-werk moeten wij het hebben van de gewone gemeenteleden, die wij met dat blad op pad sturen om dat bij onkerkelijken, vreemden, burens en kennissen, uit te reiken en ’t elke veertien dagen persoonlijk af te geven. Het is geen blad, dat werkt met een abonne-

mentslijst en over de post toegezonden wordt. Neen, er moet een persoonlijk stukje belangstelling achter schuilen van iemand, die de moeite neemt om telkens weer de ander op te zoeken. Niet om preekjes weg te geven. We moeten vooral geen mensen hebben, die als blikken dominees bij de mensen over de vloer komen met een stelletje teksten in hun achterhoofd. Integendeel, wij moeten mensen hebben, die in eenvoudige solidariteit, zonder al te vrome woorden, omwille van Jezus Christus met de anderen willen optrekken op het eenvoudige menselijke vlak en met hen willen meeleven: als een kind ziek is, een sinaasappel meebrengen, een oud mensje even helpen, even bij een eenzame langs lopen. De introductie is dan dat blad, dat zij telkens meebrengen, waarbij ze even wijzen op de veertiendaagse radiatorbriek van De Open Deur op zondagavond half acht, waar heel veel mensen naar luisteren. En deze luisteraars zijn grotendeels mensen, die je met geen knuppel meer in de kerk krijgt.

Ik geloof dat het alleen maar nuchter en realistisch is om goed voor ogen te houden dat er een groot aantal mensen is, die je voor de Kerk, althans voor hun aanwezigheid binnen te muren van de Kerk, rustig kunt afschrijven. De afstand is eenvoudig te groot geworden. Dat wil niet zeggen dat die mensen „verloren” zijn of zelfs voor de Kerk verloren zouden zijn, want de Kerk is nog meer dan een verzameling mensen op een zondagochtend binnen die stenen muren. De Kerk is daar, waar Christus is. Waar, zoals Hij zegt, twee of meer in Zijn Naam bij elkaar zijn, is Hij eveneens.

Het is trouwens in onze tijd en in onze economische verhoudingen soms bijna onbarmhartig om sommige bevolkingsgroepen zonder meer op te roepen naar de kerk te gaan. Men denke aan de mensen die in Noord-Holland rondom het IJ wonen en bij de hoogovens werken, in continuebedrijven. De arbeiders hebben eens in de zeven weken een hele zondag vrij. Eens in de zeven weken. Ja ze hebben wel eens een stuk van de

zondag vrij, maar dan moeten ze de ochtend uitslapen of 's middags om half drie beginnen. Kan men tegen die mensen zeggen dat ze naar de kerk moeten? Het is hun praktisch onmogelijk. Als er nu kerk was op woensdagmorgen om half tien of donderdags om half zes... Het traditionele zondags-naar-de-kerk, gaat in de toekomst al meer verloren. Het zal zaak zijn voor die Kerk dat zij zich bij die nieuwe verhoudingen aanpast en vraagt: Waar kunnen wij de mensen dienen met het Evangelie op een tijd en een plaats, die hén schikt? Het Evangelie is er nu eenmaal om de mensen te dienen op de plek, waar ze te vinden zijn.

Toch zouden we, buiten de Kerk om, niets kunnen doen, want de Kerk is om te beginnen de opdrachtgeefster. Zodoende moeten wij het inderdaad hebben van de meelevende gemeentelieden. Er zijn er nu ongeveer 6000, die plaatselijke Open-Deur-groepen vormen. Zij krijgen bij hun werk een bepaalde leiding, opdat ze leren, hoe ze met mensen moeten omgaan. Dat is n.l. nog een heel aparte kunst, die de traditionele kerkelijke mens helemaal niet zo ligt. Je moet leren hoe je gesprekken voeren moet, hoe je de ander tegemoet moet treden. Met de nodige humor vooral, die in de kerk helaas zo vaak ontbreekt.

Ondanks de nodige lasten mogen we zeggen, dat we toch ook veel steun hebben van de Kerk, in het bijzonder door het officiële karakter, dat het werk heeft. Het is geen dominees liefhebberij van een enkele man met nog een paar mensen. Het is een officiële taak, door de Generale Synode ons opgedragen. Er staat trouwens in de Kerkorde, de grondwet van de Hervormde Kerk: De Gemeente is, evenals elk van haar leden, groepen om het Evangelie te verbreiden in leven en werken in eigen omgeving. Dat zijn enkele regels die elke dominee en elk gemeentelid ingeprent moeten worden. Want het gaat er om de gemeente wakker te maken voor de eigenlijke taak waartoe ze geroepen is: het reddende heil in Christus in de wereld bekend te maken.

4 NOVIB

ten waarmee rekening moet worden gehouden bij de bepaling van de keuze van een project. Op grond van deze punten is tenslotte de keus gevallen op een project in Griekenland en/of de Soedan en/of Marokko, waarover NOVIB zich dus nader zal gaan oriënteren.

Hij besloot zijn rede als volgt:

„Tenslotte wil ik graag nog een ander punt onder Uw aandacht brengen. Het komt het Bestuur voor dat het onverstandig zou zijn om bij voorbaat te zeggen dat NOVIB al het geld dat onder haar auspiciën wordt samengebracht aan één of misschien twee grote projecten zal besteden. Er wordt op de wereld door verschillende instellingen die aan Nederland nauw gelieerd

zijn voortreffelijk werk gedaan dat soms dreigt te verzanden omdat op een bepaald moment de hoogst nodige middelen niet kunnen worden gevonden.

In de kringen van het Dagelijks Bestuur is daarom de gedachte geopperd dat wij altijd een zeker percentage der binnenkomende gelden zouden moeten reserveren als z.g. smeerolie om bestaande machinerieën op gang te houden. En ik geloof dat onze organisatie altijd een open oog zal moeten houden voor gelegenheden, waarbij zij bemiddelend zou kunnen optreden om het werk dat thans reeds door anderen wordt verricht te steunen en te bevorderen.

Nog een slotopmerking. Het zal m.i. niet mogelijk zijn om de belangstelling van Nederland blijvend te trekken en evenmin zal het op den duur mogelijk

zijn om een ontwikkelingsproject met succes te stimuleren indien er niet bijzondere aandacht wordt gegeven aan de verhoudingen van mens tot mens en volk tot volk. Die goede relaties worden met geld en technische kennis alleen niet gemaakt noch in stand gehouden. Ten slotte is het streven naar meerdere welvaart en een betere sociale structuur in de allereerste plaats een strijd voor menselijke waardigheid en sociale gerechtigheid. Er ligt dus onmiddellijk achter het financieel technische project een belangrijk geestelijk vraagstuk. NOVIB zou te kort schieten wanneer het geen rekening houdt met wat in brede lagen van het Nederlandse volk te dien aanzien leeft en bij het ontamen van haar plannen en projecten de ogen sluit voor de zedelijke waarden die met het ontwikkelingsproces gemoeid zijn.”

Wereld plein

Maar één soort mensen

Mapalanka is een jonge neger in de mijnstad Nigel in de met diamant-, goud-, kolen- en ijzermijnen gezegende provincie Transvaal. Onlangs werden in een diamantmijn op 1200 meter diepte vijfendertig sterke springladingen elkaar klaargelegd. Bij dit gevaarlijke werk stond Mapalanka niet ver van zijn chef af, de blanke Mr. William Gadd. Plotseling ontplofte een der ladingen, waardoor de mijneigenaar zwaar werd gewond. Met het oog op de vierendertig onontplofte ladingen zou het heel begrijpelijk zijn geweest wanneer de neger alleen bezorgd zou zijn geweest, zijn toch al niet erg hoog geschatte zwarte huid te redden. Doch Mapalanka rende de gevaarlijke gang in om zijn werkgever te redden en sleepte hem moeizaam stap voor stap in veiligheid. Van de Zuidafrikaanse mijnautoriteiten ontving de neger de hoogste onderscheiding, de „Gouden Helm”. Toen nieuwsgierige verslaggevers hem naar zijn „beweegredenen” vroegen, zei hij alleen maar: „Ik kon hem toch niet zo laten liggen”. De neger Mapalanka heeft zich verbaasd over de „Gouden Helm”. Meer nog misschien dan over de apartheidspolitik, die wil doen geloven dat er twee soorten mensen zijn. Voor Mapalanka bestond er maar één soort mensen. Dat was voor hem even vanzelfsprekend als hem de vraag van de verslaggevers naar zijn beweegredenen onbegrijpelijk was....

Die Furche.

Pacificatie door parachutisten

Naar aanleiding van de door Franse parachutisten begane wrede daden bij de zogenaamde „pacificatie” van Algerije schrijft Pierre-Henri Simon in zijn boek „Contre la torture”: „Zelfs indien zou worden aangetoond, dat martelmethode resultaat opleveren, zou ik blijven volhouden dat het misdadig is, dat het onaanvaardbaar is omdat het onze nationale eer bevlekt, dat het dodelijk is als een doodzonde, dat het de grondslagen van onze autoriteit aantast en vernietigt. Door martelingen toe te passen lijden wij een veel ernstiger en onoverkomelijker nederlaag dan wanneer ons leger vernietigd zou worden; en dit voor altijd”. Kort na het verschijnen van Simon's boek hebben een aantal Franse officieren, die in Algerije dienen, eveneens een protest laten horen. Zij zeggen

hierin o.a.: „Het is voor de hogere rangen gemakkelijk om orders te geven, maar wij moeten ze omzetten in schandelijke daden. Degenen onder ons die ze nauwgezet uitvoeren, konden wel eens als oorlogsmisdadigers voor een militaire rechtbank worden gedaagd... Zelfs de besten onder ons lopen het risico hun menselijkheid, hun eer en hun geloof te verliezen.... Vele officieren met een schitterende staat van dienst spreken hun wanhoop uit t.a.v. sommige acties tegen de terroristen.... De burgerlijke autoriteiten, die niet in staat zijn om politiek opsporingswerk te doen of om recht te spreken, vinden het 't gemakkelijkst om deze walgelijke taken aan soldaten over te dragen, die, als gevolg hiervan, zich blootstellen aan beschuldiging van wreedheid”.

The New Statesman.

De heilige vastentijd

Naar wij vernemen zal Groot-Brittannië gedurende de komende serie proefnemingen in de Stille Oceaan vier waterstofbommen tot ontploffing brengen. Men zal ze echter niet gedurende de Vasten laten ontploffen.

Evening News.

Katholieken in overgangstijd

De katholieken van onze tijd zijn bezig drie momenten in hun geloofshouding tot redelijker omvang terug te brengen. Dit zijn hun angst voor het gevaar, hun angst voor het leven en hun angst voor de vrijheid.

De angst voor het gevaar heeft geleid tot een gevaarlijke afzijdigheid in wereldlijke zaken, tot achterstand in exakte wetenschap en tot een slaafse gehoorzaamheid. Onze angst voor het leven wordt minder; leven betekent: risico's aanvaarden. We hebben in het verleden de dingen teveel verabsoluteerd. Tenslotte: onze angst voor de vrijheid wordt minder groot; de ware vrijheid is de vrijheid tot liefhebben en onze eerste taak is dan ook lief te hebben. Aldus Pater S. Kreykamp O.P. op een bijeenkomst van de St. Adelbert Vereniging te Amsterdam.

De Volkskrant.

Kernwapens en dienstweigering

In het Duitse tijdschrift „Wehrkunde” heeft luitenant-generaal Hans Röttinger,

chef van de afdeling landmacht van het ministerie van defensie, de kwestie van dienstweigering met het oog op het gebruik van atoomwapens aangesneden en verklaard: „Ofschoon de soldaat voor het gebruik van kernwapens in volkenrechtelijke zin gedekt is, omdat de verantwoordelijkheid hiervoor wordt gedragen door de politieke leiding, waarvan het bevel uitgaat, zal de soldaat toch voor de gewetensvraag worden gesteld of hij een bevel om van wapens gebruik te maken, die een massale vernietiging tot gevolg hebben, zonder voorbehoud zal opvolgen of het als „onzedelijk” en niet de gemeenschap dienend zal afwijzen. Na de ervaringen van de tweede wereldoorlog zou in ieder geval de vraag kunnen rijzen, of een soldaat, om het even welke rang, die zich van zijn verantwoordelijkheid bewust is, steeds bereid wordt gevonden het gebruik van massavernietigende wapens met zijn naam te dekken of zelfs maar zijn naam er mede aan te verbinden. Het zou zeer wel denkbaar zijn, dat de soldaat, die nauwelijks in staat is de gevolgen van een dergelijke handeling te beoordelen, in zo'n geval een soort „dienstweigeraar in geval van atoomoorlog” zou worden.

Luitenant-generaal Röttinger roept de soldaten in de hele wereld op het afwijzen van het atoomwapen zeer spoedig tot een algemene opvatting te maken. Dit is volgens hem niet meer dan „iets vanzelfsprekends”.

„Misschien”, zo meent Röttinger, „zou een dergelijk verzet van soldaten van alle staten er beslissend toe bijdragen dat het gebruik van deze verschrikkelijke massavernietigende middelen als politiek middel wordt uitgebannen en deze wapens nooit worden aangewend”.

De Maasbode.

LICHTSTAD BAADDE IN LUISTER

clochards „THUIS”

Verder op de weg naar het eiland, waarop de Notre Dame is gebouwd, schalden de oevers van gezang, muziek en gejuich. De gotische ramen van de kathedraal stonden te laaien in al hun kleuren. Onder de bruggen van Parijs waren zelfs de clochards bijgestroomd op uitdrukkelijk verzoek van de burgemeester van Parijs, die deze typische bewoners van het hedendaagse moderne Parijs „thuis” wilde hebben, als de Britse gasten voorbijkwamen.

De Volkskrant

DE MENSHEID V

*Uit een Vastenpreek
van pater Jelsma*

De geschiedenis van het verraad en de verloochening van Jezus Christus hebben zich doorgetrokken door de eeuwen heen. Het zijn de vrienden van Jezus, het zijn Judas en Petrus en straks na de verrijzenis Thomas en na de dood van de apostelen hun opvolgers en de gelovigen en de aanhangers van Jezus, het is de Kerk van Jezus Christus, die Hem elk ogenblik opnieuw schijnt te verloochenen en te verraden. Zij laten Hem elk ogenblik opnieuw alléén staan, deze arme, nederige, vertrapte, verdrukte Verschoppeling. Zij laten Hem alleen staan, om zichzelf te sauveren en om zelf in de wereld en ook wel een beetje van de wereld te blijven, met de macht en de kracht en de majesteit van de wereld. De vrienden van Jezus, ook in zijn Kerk, grijpen naar al die middelen, waar de wereld ook naar grijpt. Zij vertrouwen niet op de weerloosheid van het evangelisch getuigenis in de wereld. Zij vertrouwen niet op die Zwakke, die straks zal sterven aan zijn kruis. Er is nog steeds het verraad van allen die zijn naam kennen, maar niet durven uitspreken op een ogenblik, dat het gevaarlijk wordt voor henzelf en voor hun eigen bestaanswijze. Zij vrezen, dat zij onder zijn naam hun leven drastisch zullen moeten wijzigen.

Het verraad van de Kerk van Jezus die Hem verraadt en verloochent vanaf den beginne tot nu toe? De rijke Kerk, de machtige Kerk, de Kerk die zich distantieert op tal van plaatsen van echte menselijke nood? De Kerk, die de mensen niet schijnt te begrijpen, die klaarblijkelijk soms niet naar mensen wil luisteren? De Kerk, die wel heel veel dingen aan de mensen wil zeggen, die zichzelf wil verkondigen en aanpraten bij de mensen, maar die niet hoort wat de mens eigenlijk verwacht? De Kerk, die zo streng kan zijn en zo hard en onverbiddelijk kan oordelen? De Kerk, die door dit alles mensen weg kan stoten uit haar nabijheid? Verraad en verloochening in allerlei vormen komen uiteraard altijd van vrienden.

Staat Jezus vandaag alleen? Is zijn Kerk niet bij Hem? Hebben zijn apostelen van vandaag, zijn gelovigen van dit uur Hem verlaten?

Moeten wij niet heftig verontwaardigd zijn over de Kerk van Jezus? Moeten wij ons niet distantieëren van een Kerk, die klaarblijkelijk, als het erop aan komt, zijn Kerk niet is of durft zijn?

Het is goed om dit te overwegen. Maar laten we dit dan alsjeblieft overwegen in de Geest van Jezus van Nazareth. Je distantieëren van de Kerk, omdat Zij haar Heer en de mensen verraadt: dat kán ik pas doen, wanneer ik

me ook zou mogen distantieëren van Judas en Petrus om hun verraad. Maar wát moet ik doen, als mijn Heer tot Judas zegt: „Vriend, waarvoor ben je gekomen?” „Vriend, denk toch eens na en blijf bij Mij en volg Mij weer opnieuw!” Wat moet ik beginnen met mijn oordeel over de Kerk, als Jezus tot de eerste apostel van die Kerk zegt, zonder woorden: „Petrus, ga maar weer door en begin maar opnieuw. Ik schenk je weer mijn vertrouwen.” Het wonder van de Kerk van Jezus is, dat het zijn Kerk is; met kleine en grote verraders; met kleine en grote huichelaars; met mensen die hun meester verloochenen; met mensen die wel een beetje, en soms wel een beetje veel, oneerlijk zijn en onoprecht, niet dienstvaardig en niet behulpzaam; met kwaadsprekers en lasteraars en ruziemakers en kleingelovigen en kleingeestigen en liefdelozen. Die Kerk van kleine, gewone mensen, zoals mensen zijn, is zijn Kerk.

Het is zijn Kerk, deze verzameling van gewone mensen met hun goede wil, met hun verwachting, klein of groot, met hun verlangen naar waarheid en zuiverheid en grootheid en ruimte en vrijheid om te kunnen leven voor anderen. Mensen die dat allemaal graag willen, verraders, loochenaars, goedwillenden tezamen met elkaar: dát is de Kerk van Jezus. De Kerk, die Hem verraadt en verloochent en die toch zijn vriend is: zijn Kerk, zoals Judas zijn Judas is, Petrus zijn Petrus.

Wat erg zou het geweest zijn, als Petrus op het moment van zijn beschaming gezegd of gedacht zou hebben: „Wat geeft het ook eigenlijk; ik wil niet meer bij die groep horen, nu het de groep van Judas is geworden.” Welk een ontstellend gebrek aan zelfkennis en zelfcritiek zou dat hebben betekend. Neen, God zij dank, Petrus voelde zich één met deze Judas; want hij was zelf ook een gebroken mens, een oneerlijke, onoprechte, onzuivere. Na het verraad van Judas kon hij alleen maar zeggen: „Nu hoor ik er zeker bij, ik arme, ik huichelaar in de vriendschap met Jezus”.

Als men Jezus verraadt en verloochent, dan verraadt en verloochent men de mensheid; want Jezus is de enige mens, die tenvolle en onverkort en altijd medemens is. Hij is voor alle mensen beschikbaar. Wie Hém verraadt, verraadt allen. Wie tegenover Hem oneerlijk gaat staan, staat oneerlijk tegenover de gehele mensheid.

Hoe kan men Hem dan verraden of oneerlijk tegenover Hem gaan staan? Men kan Hem oneerlijk bejegenen en verraden en verloochenen in een persoonlijke ontmoeting

VERRADEN

met Hem, zoals dat kon in de tijd van de apostelen. Men kan, als men wordt geconfronteerd met zijn levensgeschiedenis, als men mediteert en bidt, oneerlijk zijn en Hem ontkennen tegen beter weten in. Men kan zich van Hem distantiëren, omdat men het te moeilijk vindt in Hem te geloven en Hem te volgen. Dat is allemaal mogelijk. Maar nog veel meer mogelijk en nog veel gevaarlijker is het, dat men Hem niet au sérieux neemt door zijn mede-mensen niet te erkennen. Hij wordt verraden in de mensheid, die wij verraden door gebrek aan vriendschap voor elkaar. Hij wordt verraden en verloochend door iedere christen, die Hem niet volgt in belangeloze dienstvaardigheid. Hij wordt verraden in de armen en gebrekkigen die geen aandacht krijgen. Hij wordt verraden in alle mensen, die niet mogen wonen, niet mogen werken, niet mogen eten en drinken. Hij wordt verraden in alle mensen, die niet vrij mogen zijn, die worden uitgestoten en vernederd in hun heiligste verwachtingen. Hij wordt verraden in alle mensen, die wij niet toestaan dat zij mens zijn. Want Hij stelt zich in de plaats van alle kleinen en eenvoudigen, van alle kinderen, van kleine mensen met hun tekort en hun nood en hun onmacht, van kleine mensen met hun hoop en hun vrees.

In zijn laatste woord wil Hij graag zeggen: „Jij hebt Mij verpleegd, jij hebt Mij te eten en te drinken gegeven, jij hebt Mij aangekeken toen Ik voorbij kwam, jij bent bij Mij geweest. Kom binnen in Mijn vreugde. Al mijn vriendschap is voor jou, omdat je Mij hebt aangekeken in de Mijnen”.

Kan Hij dat niet tot ons zeggen, dan is er verraad gepleegd in ons hart. Nu zijn we nog zijn keuze, nu zijn we nog degenen die Hij heeft aangewezen en geroepen. Nu zijn we nog degenen, die Hij bij onze persoonlijke naam noemt en die Hij vraagt: „Wil je dit alles eerlijk doen? Wil je goed luisteren naar de stem van je eigen eerlijke hart? En wil je niet teveel eisen? En wil je bereid zijn om voor allen te zijn?”

Nu is Hij nog degene, die als wij, na dit te hebben geloofd, bezwijken, ons aankijkt en zegt: „Vriend, waarvoor ben je gekomen?” Of Hij is degene, die ons alleen maar aankijkt in de stilte van ons eigen hart, waar we helemaal zeker kunnen weten: „Zo kan het eigenlijk niet”. Wij worden gebroken in onszelf om opnieuw te kunnen oprijzen tot vriendschap met Hem.

Dit kan alleen bij Hem, bij Jezus van Nazareth.

George Rouault

*Wij moeten opnieuw beginnen,
van de grond af aan, van
diep onder de grond af aan,
iedere dag opnieuw.*

*Weer durven zeggen: lieveling,
en vertrouwen op morgen,
hardnekkig gewone dingen doen
tegen de nederlaag in.*

*Een kruisteken maken en zeggen:
Onze Vader, en het geloven ook.
Onze Vader, die in de hemel zijt,
waarom zijt Gij niet op aarde?*

*En weten: Hij is er toch,
het werkelijk, werkelijk weten,
Hij is ook in Boedapest.*

GABRIEL SMIT

*(Uit de cyclus „Hongarije” overgenomen
uit Wending, maart 1957).*

MET HART EN ZIEL

S. JELSMMA

Om te beginnen zou ik uw aandacht willen vestigen op het feit, dat in de vraagstelling: „Hebt u bij uw werk last of steun van de Kerk?” een zekere tegenstelling wordt gesuggereerd tussen „ons werk” en „de Kerk”. Er wordt ons gevraagd: Wordt jullie arbeid niet op een of andere wijze door — wat men dan noemt — „de Kerk” belemmerd en gedwarsboomd? Of ontvangen jullie bij die arbeid nogal wat of veel steun van die Kerk? Of moeten jullie zeggen, dat je zowel steun als last van de Kerk ondervindt?

Hoe ons antwoord ook uitvalt: de vraag doet vermoeden dat er een zekere tegenstelling bestaat tussen „ons werk” en „de Kerk”.

De beide vorige inleiders hebben er reeds op gewezen, dat die tegenstelling — zo ze er mocht zijn — zeer relatief is, omdat dit werk van ons volkomen ondenkbaar en onbestaanbaar is zonder onze Kerk. Wij mogen misschien niet alle drie zonder nuance en zonder condities zeggen: ons werk is het werk van de Kerk. Het is echter in elk geval voor ons alle drie wél zo, dacht ik — voor mijn vrienden van het Plein in elk geval —, dat ons werk organisch deel uitmaakt van het leven en werken van de Kerk waartoe wij behoren. Degenen die het werk van Plein 1957 kennen, weten dat dit werk geen initiatief of een activiteit is, ontworpen door de overheden van de r.k. Kerk. Ook weten zij, dat dit werk niet organisatorisch deel uitmaakt van een plan van actie van de officiële r.k. Kerk. Zij weten dat Plein 1957 een initiatief is van een groepje rooms katholieke mensen hier in Den Haag en omgeving, die met dit werk begonnen zijn en die in gezamenlijk denken en bidden en werken deze arbeid proberen te dragen en vruchtbaar te doen zijn.

Dit doen zij echter — althans zo stellen zij zich dat voor en daar leggen zij zich op toe — vanuit het bewustzijn te behoren tot de Kerk van Christus en in de zekerheid geroepen te zijn tot verantwoordelijkheid voor de wereld. Daarin ligt opgesloten, dat hun werk, zoals zij het in feite verstaan, wegvalt met het wegvallen van de Kerk. Deze mensen van Plein 1957 komen naar u toe vanuit hun Kerk. Degenen die ons hebben leren kennen via ons maandblad, de gesprekavonden, de Pleinpreken of welke andere manifestatie ook, zullen wel hebben beluisterd, dat wij ons kerkbewustzijn, onze katholiciteit, niet onder stoelen of banken steken, maar er vrijuit en openlijk mee te voorschijn komen; voor velen wellicht te pas en te onpas, gedachtig het woord van Paulus. Zij zullen anderzijds hebben gemerkt — en dat is misschien typerend voor de aard van de arbeid van Plein 1957 — dat wij

helemaal niet de pretentie hebben om de Kerk als organisatie met een zekere propagandistische bedoeling onder de mensen te plaatsen, stellig verwachting en eigenlijk nadrukkelijk eisend, dat men juist voor een dergelijke propaganda begrip heeft en er positief op in zal moeten gaan.

Er is misschien, naast de grote geestelijke overeenkomst met het werk van de Open Deur, ook een zekere nuancering in de diepste bedoelingen. Het merkwaardige feit doet zich voor, dat de Open Deur een arbeid wil zijn van evangelisatie, van verkondiging dus van het Evangelie, om aan te sluiten bij de mensen, die, althans wat hun uiterlijke gedragingen betreft buiten de Kerk staan en die een woord van de Blijde Boodschap moeten opvangen. Daartoe hebben wij als mensen van de Kerk inderdaad een zending. Maar die evangelisatiebedoeling wordt bij het Open-Deur-werk in zekere zin gecamoufleerd voor degenen voor wie dit werk is bedoeld. Zij wordt niet helemaal uit het blad weggehaald, maar van de andere kant wordt de evangelisatie-opzet ook niet nadrukkelijk meegedeeld; opdat — als ik het goed versta — degenen voor wie de evangelisatie is bedoeld niet zouden worden afgeschrikt. Ds. Klijn veronderstelde dat dit bij katholieken wat anders zou liggen en dat wij nadrukkelijk met onze Kerk en met typisch „Kerkelijke” bedoelingen te voorschijn zouden moeten treden. Ik geloof dat dit een misverstand is. Als u het maandblad Plein 1957 openslaat, vindt u op de eerste bladzijde een verklaring van de mensen die verantwoordelijk zijn voor dit blad en voor heel dit werk en die in deze verklaring nadrukkelijk hun katholiciteit meedelen aan alle lezers en alle belangstellenden. Zij beginnen te verklaren, dat zij overtuigde leden zijn van de r.k. Kerk. Daarna beschrijven zij hun bedoelingen. De bedoelingen van blad en beweging blijken dan te bestaan uit een zoeken naar en een bevorderen van zoveel mogelijk gemeenschapszin tussen mensen over allerlei grenzen heen.

Ik herinner mij discussies met Ds. Buskes en met anderen, ook met geloofsgenoten, over de vraag of je in een werk als het onze, waarin toch immers het Evangelie duidelijk doorklinkt, eigenlijk wel kunt stellen, dat je niet de nadrukkelijke, al of niet uitgesproken bedoeling hebt om mensen binnen je Kerk te halen. Wij hebben altijd hartstochtelijk volgehouden — omdat we er diep van overtuigd zijn — dat een dergelijke bedoeling bij ons niet voorziet. Als wij het Evangelie verkondigen naar buiten — in het gesprek en overal waar wij te voorschijn komen — doen we dat, omdat men er om vraagt of omdat men het van ons verwacht en omdat wij onszelf dan

willen presenteren en uitspreken zoals we in werkelijkheid zijn. Dat is een elementaire voorwaarde voor elk eerlijk en zinvol gesprek. Wij verwachten ook van de anderen, dat zij zich zullen presenteren en zullen geven zoals zij zijn. Nu kan men zeggen: daar zit toch maar een geweldige evangelisatie-mogelijkheid in.

Dan antwoorden wij: Dat kan wel, en dat is dan, gezien de universele bedoeling van het Evangelie en van de Kerk, heel plezierig en goed. Daar staan wij volkomen achter. Alléén: individueel en als onofficiële groep zijn wij niet de mensen die zélf, tredende in de plaats van de Voorzienigheid, willen uitmaken of dit woord van ons, deze daad, dit initiatief, nu voor déze mensen de weg naar de Kerk van nu móet of zál betekenen. Als het zo uitvalt: prachtig. Maar het is de taak van de heilige Geest van Christus.

Wat wij willen, wat wij zélf nadrukkelijk willen is: de ontmoeting, het gesprek, de solidariteit met de mensen, die bereid zijn met ons een gesprek te voeren en medemens te zijn.

Uit het vorige begrijpt u, dat ons werk typisch een werk is — en in dat opzicht deelt het volkomen de geest van het Open-Deur-werk — waarbij men „naar buiten” is gericht, waarin men én uit inzicht en overtuiging én uit persoonlijke wil, per se „naar buiten” wenst te gaan en overal daar wil zijn waar men mensen kan ontmoeten, die bereid zijn tot een gesprek en tot medemenselijkheid. Het is een werk van

gemeenschapszin en gemeenschap; een werk waarbij men zijn aandacht niet volledig concentreert op wat er leeft binnen de Kerk, zeker niet op wat leeft binnen de organisatorische Kerk alleen; maar waarin men, juist vanuit de Kerk — vanwaaruit men zijn geloof en zijn christelijke persoonlijkheid ontvangt — in de wereld wil zijn.

Hierin schuilen natuurlijk mogelijke en dikwijls ook feitelijke moeilijkheden.

Als het gaat over moeilijkheden en lasten, zou ik het toch niet op de eerste plaats willen hebben over de Kerk, in welke zin u dat woord „kerk” ook verstaat. Wij ondervinden op de eerste plaats last van onszelf. Iedereen, die tot een bepaalde gemeenschap behoort en die in die gemeenschap is groot geworden, die feeling heeft voor wat in die gemeenschap levende is en stervende, zal dat als een belasting in goede of in kwade zin met zich meedragen, zodra hij naar buiten gaat en terecht komt in milieus waar hij tot dusver weinig ontmoeting en weinig gesprekken heeft gehad. Hij zal merken, dat hij dikwijls een andere taal spreekt. Hij zal merken, dat dikwijls, bij gebruik van dezelfde woorden, heel andere bedoelingen spelen. Hij zal merken, dat hij zeer sterk gebonden is, in zijn denken, in de manier waarop hij zijn begrippen heeft geformuleerd, aan een bepaald idee, aan een bepaalde omgeving, aan een bepaalde groep. Hij zal veel moeten leren.

Ik wil nog een andere moeilijkheid noemen. Er wordt ons vaak gezegd, dat wij aan de rand van de Kerk staan, leven en werken op het kerkplein, vóór de Kerk of hoe men het verder wil aanduiden. Dit wekt vaak de suggestie, dat wij minder interesse, minder aandacht en liefde zouden hebben voor de Heilige Kerk van Christus. Hier is sprake van een last, die bijzonder zwaar weegt voor iemand, die juist vanuit het wezen van de Kerk in zijn werk en op zijn post meent te staan. Hier spelen heel gauw allerlei misverstanden een rol, ook tussen geloofsgenoten die samen één Kerk proberen te zijn in gemeenschap met Jezus Christus. Een enkel misverstand willen we aanstippen.

Het is in het gesprek met buitenkerkelijken of onkerkelijken *onvermijdelijk*, dat het thema van de concrete Kerk aan de orde wordt gesteld; door de ander die ernaar kan vragen of door ons omdat dat in het gesprek past. Men kan dan komen te spreken over de huidige zichtbare gestalte van de Kerk, over allerlei verschijnselen die tot deze actuele zichtbare gestalte behoren. Van beide kanten wil men het gesprek open en eerlijk doen zijn. Welnu, dan kan men de concrete zichtbare gestalte van de Kerk-van-nu ook *critisch* bekijken; om de doodsimpele reden, dat deze concrete zichtbare gestalte van de Kerk-van-nu zich léént voor critiek. Het gaat in zo'n gesprek niet om het thema van „de wezenlijke zichtbaarheid der Kerk in het algemeen”, die natuurlijk geen enkele katholiek zou willen afvallen of aantasten. Maar de vraag is of nu juist

deze concrete zichtbare gestalte van de Kerk-van-nu, zoals die tijdgebonden voor ons ligt, dé ideale zichtbare gestalte van de Kerk móet zijn en blijven. Dan hoort men vaak het verwijt: „Kun je wel kritisch spreken over je Kerk? Kun je wel kritisch spreken over „onze Moeder de Kerk“? Je gaat toch niet aan buitenstaanders de fouten van moeder aanwijzen!”

Dit verwijt wordt als zeer pijnlijk ervaren; maar het wordt toch ook ervaren als een niet terzake dienende opmerking, waarin nl. een tegenstelling wordt gesuggereerd tussen ons en de Kerk. Men zou toch moeten begrijpen, dat wij — juist wanneer wij kritisch spreken over bepaalde verschijnselen in de Kerk — ons met die Kerk willen vereenzelvigen en alleen maar mede de stem willen zijn van de Moeder, die zichzelf beschuldigt. Ik heb geen enkel bezwaar tegen een moeder, die zoveel zelfcritiek heeft, dat zij, wanneer dat te pas komt, haar eigen feilen en haar eigen betrekkelijkheid in bepaalde opzichten openlijk en nederig durft uit te spreken.

Het is gemakkelijk en vrij goedkoop om op onevenwichtigheden in die critiek te wijzen. Critiek moet haast wel onevenwichtig zijn, wanneer ze te weinig openlijk en als zodanig te zeldzaam is. Het zou veel vruchtbaarder zijn, wanneer men met ons mee zou denken over de vraag, hoe déze Kerk, die uit zondaars bestaat, van haar concrete zondigheid-van-nu kan afkomen. Een eerste vereiste is dan echter, dat die zondigheid, niet vaag en in het algemeen, maar in concreto wordt erkend en bekend.

Last van de Kerk ondervindt men ook, in de confrontatie en het gesprek met de buitenkerkelijke, wanneer men tot de ontdekking komt, dat toch wel heel veel van die tijdgebonden aangelegenheden in de Kerk zouden moeten worden vernieuwd, en vrij drastisch soms, wil deze Kerk in de wereld van nu nog kunnen leven of zelfs eenvoudigweg kunnen worden verstaan. Als illustratie zou ik willen wijzen op onze liturgische diensten. U moet zich eens voorstellen, dat u iemand voor het eerst op een zondagochtend een dienst laat meemaken in een doorsnee r.k. kerk in Den Haag. Als u achterin komt te zitten, zal het een geweldig karwei voor de betrokken persoon zijn om zelfs alleen maar te zien of te horen wat er gebeurt; waarbij u dan nog helemaal niet toe bent aan het verstaan en het aanvoelen van wat symbolisch in woord en gebaren wordt uitgedrukt. Er is een ontzettende uitleg nodig van de symboliek van onze eredienst, voordat men kan veronderstellen dat iemand, die deze tracht te volgen, daartoe inderdaad in staat is. Wat hij in een dergelijke dienst nog kan opvangen, wordt gesproken in een taal die hij niet beheerst. Het zou onredelijk zijn, de mensen te verwijten, dat zij onwillig zijn en het niet willen verstaan. Men kan door alles wat er omheen is en door de soms geweldige fysieke en psychische belemmeringen, de symboliek zelfs niet bereiken.

Hetzelfde merken we in het apostolaat, waarbij men dikwijls nog vastzit aan methoden die vroeger gangbaar en begrijpelijk zijn geweest. Men durft niet vertrouwen en met een vanzelfsprekende kinderlijkheid afgaan op gewoon maar het eerlijke gesprek en de ontmoeting zonder verdere bedoelingen, zonder pretenties en berekeningen; omdat men niet overtuigd is, dat deze *eerlijke* aanwezigheid van christenen in de wereld het vruchtbaarste is wat in apostolische zin bestaat.

Ik mag besluiten met u te zeggen, dat bij degenen, die het werk van Plein 1957 proberen te dragen en uit te voeren, de diepe overtuiging leeft, dat we bij het werk niet alleen een beetje, niet alleen veel of erg veel steun hebben van de Kerk, maar volkomen wezenlijke steun. Als wij spreken over last, die wij vanuit de Kerk (als de totale gemeenschap van alle lekenge-lovigen en priesters) ondervinden, dan is er — daaraan voorafgaande en daaraan ontstijgende — voor onze gelovige verbeelding allereerst de royale mogelijkheid en feitelijkheid van steun vanuit de Kerk. De Kerk is n.l. de gemeenschap waartoe wij behoren en die ons geroepen heeft; die ons waarschuwt voor elk individualisme; die ons wijst, in ons werk van ontmoeting en gesprek, in de richting van een universele, alle grenzen overschrijdende solidariteit. Als wij het over deze dingen hebben: solidariteit, gesprek, ontmoeting, gemeenschap, dan zijn dat begrippen, die wij niet zelf hebben uitgevonden, idealen die wij niet zelf hebben gemaakt, maar die wij in gezamenlijke bezinning hebben gevonden, luisterend naar onze Kerk. Zoals wij ze dáár hebben gevonden, proberen wij ze eerlijk door te geven.

Deze Kerk is bovendien een gemeenschap, die ons erop attent maakt dat geen enkel mensenwerk als ménsenwerk kans heeft uiteindelijk vruchtbaar te zijn. Zij geeft ons oog voor de betrekkelijkheid van onze arbeid.

Zij is vooral ook een Kerk, die ons een positieve verbondenheid geeft, niet alleen met de mensen in de Kerk en in de wereld, maar primair en nadrukkelijk met de enige Mens, in wie wij een absoluut vertrouwen stellen en van wie wij voor allen het eeuwig heil verwachten. De Kerk verbindt ons met onze medemens Christus, wiens Geest wij graag tot de onze willen maken, voorzover Hij dat in zijn genade toelaat en wiens voorbeeld van gemeenschappelijkheid, medemenselijkheid en solidariteit wij gaarne willen navolgen. Wij zien het niet als onze taak om al hetgeen hieruit voortvloeit aan ánderen hoe dan ook op te leggen.

Omdat wij willen zijn zoals Hij, omdat wij van het gesprek houden en van de ontmoeting, omdat wij van mensen houden; daarom „doen wij aan het gesprek”.

Vraagt men ons waarom wij van mensen houden, dan moeten we antwoorden: omdat we dat geleerd hebben van Christus. En vraagt men

EENS OF ONEENS?

U zei...

DISCUSSIE

Een avondje praten in een prettige sfeer, met mensen die het niet helemaal of helemaal niet met elkaar eens zijn, maar de intentie hebben elkaar te begrijpen en te verstaan, vliegt voorbij. Het is elf uur voor je het weet.

Ergens in een hoekje staat een wire-recorder langzaam te draaien in een onveranderd slakken-tempo. Is het bandje aan zijn eind gekomen dan wordt het omgedraaid en met een verveelde zucht gaat deze uitvinding der techniek de weg terug.

Maar als we na de avond al het „materiaal“ verzameld hebben op papier is het een aanzienlijke hoeveelheid. Wij kunnen u onmogelijk alles laten meeleven van de discussie. Wij moeten volstaan met gedeelten. Wij vertrouwen dat u zich toch op de eerste rij zult wanen.

Dr. G. P. KLIJN

de camouflage jas

Ik weet niet of ik onduidelijk ben geweest t.a.v. de zogenaamde camouflage van de herkomst van het Open-Deur-werk. Als ik de naam van de Hervormde Kerk niet nadrukkelijk noem, doe ik dit om niet bij voorbaat een barrière op te werpen tussen mij en zovele mensen die zich doodschrikken als ze maar over een Kerk horen. Ik kan me dat ook levendig voorstellen en ik geloof dat er in allerlei gevallen alle aanleiding toe is. Soms ook hebben mensen een verwrongen beeld van de Kerk en

ons hoe deze verhouding tot Christus in ons leeft, dan komen we vanzelf bij de Kerk.

Wij schuwen die vraag niet. Wij wachten haar rustig af. En als die vragen, voorzover wij kunnen zien, niet opkomen, dan wachten wij geduldig tot de Heer, in wie wij geloven, deze vragen opwekt in de harten van onze gesprek-partners.

Wij hebben een zeer grote en royale en zekere steun van de Kerk. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen, dat wij ontzettend blij zijn tot de r.k. Kerk te behoren en dat wij vanavond en alle andere avonden niet voor u zouden staan, als die Kerk er niet was en als wij niet met hart en ziel tot die Kerk zouden behoren.

verstaan zij er heel iets anders onder dan ik. Dat wil helemaal nog niet zeggen, dat deze mensen ook helemaal niets van God willen weten. Er zijn talloze mensen, die nooit in een kerk komen, maar zij leven beslist niet allemaal a-religieus. Er zijn buitenkerkelijken die bidden. Men moet mensen niet direct afschrijven, wanneer ze niet meer naar de kerk gaan. Alleen moet men misschien maar vaststellen, dat de Kerk in hun herinnering of in hun gedachten een afstotende positie inneemt. Ik ben dan ook altijd een beetje huiverig om mensen uit te sturen als paladijnen van hun Kerk. Ik zou ze het liefst maar willen laten spreken over Christus, zoals Hij in hun eigen leven leeft. Het zal dan wel gebeuren, dat de mensen die zij bereiken toch nooit meer in een kerk komen, maar daar gaat het ons niet in de eerste plaats om. Daar mag het ook niet om gaan. De Kerk is er niet om zichzelf te handhaven. De Kerk is er om te dienen. De Kerk zou eigenlijk overbodig moeten zijn en de mensen zouden bij Christus terecht moeten komen. Dan zou er misschien een hele nieuwe Kerk ontstaan.

H. DIVENDAL

wij moeten getuigen van de kerk

Met wel enig verschil in de appreciatie van het Kerk-zijn dacht ik: ook r.k. zullen in hun werk moeten proberen om een niet al te nadrukkelijk stempel van kerkafkomst te zetten, maar in andere zin. Het gaat ons ter harte of iemand tot Christus komt. Daar ga ik mee accoord. Maar hij zal, naar r.k. begrip, Christus pas ten volle vinden, wanneer hij Christus vindt in de Kerk. Vandaar dat wij toch wel nadrukkelijker met de Kerk naar voren moeten komen, juist om het misverstand weg te werken, dat men er eventueel ook buiten zou kunnen.

Een andere kwestie is of men in de onzichtbare orde niet buiten de georganiseerde Kerk zijn zaligheid kan bereiken. Maar de weg van de nauwste ontmoeting met Christus komt juist tot stand via en door de Kerk die identiek is met Hem. Wat dan ook, dacht ik, eist, dat wij bij ons aposto-

laatswerk daarop direct inhaken en daar getuigenis van geven.

S. JELSMMA

belangeloos en zonder pretenties

Wij kunnen de methode nooit helemaal uiteenzetten en duidelijk maken, tenzij vanuit een levend Kerkbegrip. De methode wordt juist gedragen vanuit dat Kerkbegrip. Ik geloof, dat het typerend mag worden genoemd, dat wij in onze presentie in de wereld niet zelf, individueel of als groep, wensen vast te stellen wat het resultaat van ons werk zal zijn. Wij wensen in onze bedoelingen niet de vraag te betrekken: Zal deze of die als gevolg van ons werk rooms katholiek worden? Dat is een vraag, die ons als deze groep als zodanig niet raakt.

Dat is heel iets anders, dan wanneer u mij de vraag stelt: Vindt u het persoonlijk belangwekkend dat iemand katholiek wordt? Dan zeg ik ja. Dat vind ik uiteraard belangrijk, want anders zou ik het zelf niet zijn. Ik vind het zelfs een aangelegenheid, die zo diep ingrijpt in iemands persoonlijke existentie dat ik er bij wijze van spreken helemaal voor zou willen leven.

Maar daarmee is nog helemaal de vraag niet beantwoord of ik nu in concreto mag uitmaken wie en wanneer en langs welke weg mensen in deze concrete katholieke Kerkgemeenschap zullen worden opgenomen. Dat heb ik niet uit te maken. Mijn eigen kennis zegt alleen maar: Ga de wereld in en volg Christus na en doe dat met heel je hart en in alle onthechting waartoe Zijn genade je in staat stelt en wacht dan maar af.

Ik weet, dat dan nog allerlei vragen resten: Hoe doe je dat dan? Waar stuur je op aan? Je hebt toch een concreet doel voor ogen? Wat wil je bereiken met je werk? Maar op die vragen kunnen wij nooit een voor de vraagsteller bevredigend antwoord geven, omdat wij die vragen eigenlijk niet als reëel willen erkennen in christelijke zin. Die vragen gaan uit van de veronderstelling, dat je ook als christen en juist als christen bij je presentie in de wereld een heel precies berekende en bekeken bedoeling moet hebben. Ik weet alleen maar iets van Gods bedoeling en die is: dat alle mensen zalig worden. Dat bedoel en wil ik dus ook.

Ik weet niet — dat heeft God mij niet gezegd — hoe dat allemaal zal gebeuren; of dat nu in concreto bij deze meneer en bij die dame zal geschieden doordat hij of zij onder invloed

van mijn getuigenis lid zal worden van de r.k. Kerk, of dat God — zoals Hij dat heel royaal schijnt toe te laten — buiten de zichtbaarheid van de r.k. Kerk om toch allerlei mensen kansen wil geven en genade om tot de vervulling van hun bestaanszin te komen. Het interesseert mij wel en het boeit mij vooral, omdat ik weet, dat in de r.k. Kerk voor mijn gelovig

befef zo'n royale mogelijkheid bestaat om Christus te leren kennen en te delen in zijn levensmogelijkheden, die Hij mij langs sacramentele weg geeft, o.a. in de gedachtenis van Zijn Offer, dat dagelijks in mijn Kerk wordt gevierd. Dat gun ik van ganser harte aan allen. Maar ik heb niet de macht en helemaal niet de mogelijkheid om dat in concreto bij iemand op te wekken.

Ik heb wél de opdracht bij mensen aanwezig te zijn waar ze zijn, zoals Christus aanwezig was, en te getuigen van wat ik geloof. De mensen hebben er recht op dat te horen, en ze zullen het horen. En als het ze niet interesseert, dan zullen ze het toch horen; want het móet hen interesseren wat ik geloof, zoals het mij interesseert te weten wat zij geloven.

Christelijk apostolaat is geen techniek. Het is een vorm van leven. Het is een wijze van bestaan. Wat de vrucht ervan zal zijn? Ik geloof, dat het een van de grootste belemmeringen tot vruchtvorming van het apostolaat en van de apostel is, wanneer hijzelf degene zou willen zijn, dit dat uitmaakt.

Het zou ook een grote last betekenen voor de mensen, die aldus apostolisch worden benaderd door lieden, die al lang voor hen hebben uitgemaakt waartoe zo'n gesprek moet leiden. Dat is geen gesprek meer. Ik hoef helemaal niet bang te zijn, dat ik, als ik gewoon praat met mensen, het werk van God zal belemmeren in deze wereld. Integendeel. Er is in bepaalde vormen van apostolaat een geneigdheid tot oordeel. Dat moeten we verwijderen uit ons apostolaat. Ik geloof dat daarmee elke aanwezigheid onder buitenkerkelijken, en ook onder kerkelijken trouwens, staat of valt. Het moet een belangeloos aandeel zijn, zonder pretenties. Zo maar. Er zijn. Beschikbaar zijn. Niet bang zijn; want dat is de dood voor alles.

het knellende boord

Wij hebben niet de minste behoefte om te camoufleren of ergens achter ons te houden of uit tactische overwegingen voorlopig maar te verzwijgen, dat wij rooms katholiek zijn. Dat betekent dus, wat mij betreft, dat ik rooms katholiek priester ben. Dat mag iedereen zien, dat mag iedereen weten en we hebben liever dat iedereen het weet. Daarom zetten we b.v. ook telkens weer op de eerste bladzijde van ons maandblad: Hoor eens lezer, vergist u zich niet, wij zijn katholiek. Wij behoren tot de r.k. Kerk. Dus niet tot „de” katholieke Kerk, die je nog zo breed kunt verstaan als je wilt; neen, wij zijn juist lid van die Kerk, waarvan sommigen vinden dat het zo'n merkwaardige machtskerk is en waarvan sommigen zeggen: Die kerk moest maar verdwijnen. Wij willen ons lidmaatschap van die Kerk op geen enkele manier verbergen. Dat geldt ook voor de r.k. priester, die deelneemt aan het werk van Flein 1957. Hij presenteert zich als priester. Ik heb niet voor het gemak, om mensen nu voorlopig maar eventjes te misleiden, een ander pakje aangetrokken. U weet, katholieke priesters zien er altijd wat opvallend uit, maar dat gaat in ons werk niet zo makkelijk en daarom, om u makkelijker te benaderen, heb ik maar gewone kleren aangetrokken, mensenkleren....

In dat opzicht voelen wij geen probleem. Wij zien wel, net zo goed als iedereen, dat het, menselijk geredeneerd, nadeel kan hebben — wat die methode en die tactiek betreft — als je direct tevoorschijn komt en nadrukkelijk laat merken: Kijk, wij behoren tot die groep. Dat is waar. Maar dat laat ons koud, omdat we die berekening en die redenering niet wensen te betrekken in ons werk.

Wij zullen ook van de andere kant niet overdrijven en overall direct bij de eerste zin van het gesprek vertellen: Mensen, wij zijn rooms katholiek en hiep, hiep hoera.... hoe vinden jullie dat nou wel? Dat is ook niet nodig. Maar wij willen wel duidelijk zijn. We willen nergens in het midden laten: Wat zijn dat toch voor lieden? Wat willen ze eigenlijk? Tot welke groep behoren ze?

Wij zeggen ook weer niet — er zitten veel kanten aan deze kwestie —: Wat wij nu zeggen is typisch rooms katholiek. Dat is hét standpunt van de katholieke Kerk. Dat weet ik niet. Dat ligt eraan. Ik heb wel voor mezelf de stellige overtuiging, dat deze „methodiek” de meest

christelijke is. Daarom verdedig ik die „methodiek” ook. In deze opzichten heb ik dus geen last van dit pakje. Maar wel in allerlei andere opzichten. Dat boord knelt me op het ogenblik een beetje. Het is nieuw, maar het is te nauw uitgevallen. In zoverre heb ik in mijn werk ook wel eens last van de Kerk!

U zoudt mij de vraag kunnen stellen: Als u het nu voor het zeggen had, zoudt u dan zo rigoreus vasthouden aan een aparte kleding voor priesters, die zo distinctief is? Dan moet ik u antwoorden: Ik kan allerlei voordelen vinden om dat niet te doen en nu maar gewoon te zijn. Alles wat te maken heeft met solidariteit en met gewoon doen — want wij christenen doen veel te weinig gewoon en eenvoudig — pleit ervoor. Dus wezenlijk pleit alles ervoor.

Ik moet van de andere kant toch ook wel respect hebben voor het standpunt van anderen binnen mijn Kerk, die zeggen: het overgaan op normale kleding voor priesters is nadelig voor de duidelijkheid. Niemand zou kunnen zien: dat is een geestelijke. Bovendien biedt de aparte kleding een bijzondere bescherming voor het celibaat (het ongehuwd blijven) van de priester. Het is een duidelijke aanwijzing van: gereserveerd. Maar samenvattend: ik sta wel aan uw zijde. Er is heel veel voor om je maar gewoon aan te kleden. Maar niet ter camouflage.

Ds. G. P. KLIJN

kom mee naar de kerk

Ik voel mij toch wat in de hoek gedrongen als zou ik zo'n sluwe vogel zijn, een struikrover die iemand plotseling in de kraag pakt en zegt: Zijt gij bereid te sterven? Dat is toch zeer beslist niet het geval.

Ik bezig de voorzichtigheid in de presentatie alleen maar in de aanvang om geen onnodige irritatie op te roepen voor ik nog een woord heb kunnen spreken. Maar wanneer men de kans krijgt om met mensen verder te gaan, dan kunnen we ze bij ons verwijzen naar zeer speciale kerkdiensten, de zgn. Open-Deur-diensten. Dat zijn geen officiële kerkdiensten zoals ze gehouden worden voor de ingevoerde gemeente, maar ze staan wat losser op de benen. Ze zijn ook iets vrolijker. Er mag gelachen worden. Dat kan ook, want het Evangelie heet niet voor niets een Blijde Boodschap.

Ik wil op een gegeven moment gerust tegen mensen zeggen: Kom mee naar de kerk, naar de Open-Deur-dienst. Wij zullen u iemand meegeven, die u de weg daar wijst. Zo'n dienst heeft plaats in een doodgewone, bekende kerk. In Den Haag b.v. in de Grote Kerk. Alléén: de dienst is aangepast aan die mensen. Ze krijgen de teksten van de liederen op een gestencil vel in handen, zodat ze niet in verwarring raken wanneer er plotseling gezongen wordt of een lied aangekondigd wordt dat alleen de vaste abonnee's in hun boekjes kunnen vinden (die dan vaak nog te weinig galant zijn het ook hun buurman voor te houden). Ook de prediking is veel eenvoudiger. Ze richt zich direct tot de mensen, met de hele entourage van het gewone dagelijkse leven.

Dat neemt echter niet weg, dat Open-Deur-diensten gerust ook buiten de kerk kunnen plaatshebben. In Amsterdam-West b.v. wordt op zondagmorgen het Victoria-theater, een bioscoop, gehuurd. Als je daar in die dienst spreekt — het is verrukkelijk; je lucht er helemaal van op — dan merk je op, dat de mensen — zoals b.v. vorige zondag het geval was — worden ontvangen door muziek van het saxofoonkwartet van de Amsterdamse Politie. Dat stond op het podium. Dat verzorgde zagezegd „de liturgie”. Het openingswoord gaat zo: Morgen, dames en heren, prettig dat u er bent. Rookt u maar rustig verder. Als u niets meer te roken hebt, hier liggen sigaretten! Een vreemde inleiding voor kerkpubliek. Maar bedenkt

u dat hier allemaal mensen zijn die van hun leven niet in de kerk komen. Je moet hen in een bioscoop ontvangen. Daar zijn ze thuis. Zoals een ander iedere zondag naar de kerk gaat, zo gaan zij een of twee keer in de week naar de bioscoop. Die mensen moet je in die bioscoop opzoeken, op de plek waar ze gewend zijn. En dan moet je heel gewoon praten, zo maar vertellen. Het is natuurlijk een stukje Evangelie wat daar verteld wordt. Het is de boodschap van Gods liefde die je aan die mensen brengt, een boodschap die ze soms nog nooit gehoord hebben. Na afloop van de dienst kwam tenminste een oude man naar me toe — hij was 74 — die me zei: Meneer, dat heb ik nog nooit gehoord, dat God mij liefheeft. Daar sta je dan, in ons zogenaamde christelijke Nederland. Dan schaam je je dood, dat iemand 74 jaar kan worden en nog nooit gehoord heeft: God heeft mij lief.

Als deze man niet in die bioscoop was geweest, had hij het waarschijnlijk nooit gehoord. Dat bedoel ik nu met die aanpassing van de Kerk, met die souplesse in de vormgeving, waardoor de Kerk overal kan zijn waar mensen zijn. De Kerk moet zich vooral niet vastleggen op de gestalte die ze nu eenmaal bij traditie heeft. De zondagse kerkdiensten zullen nog heel lang door (...sudden!, interrompeerde iemand uit de zaal) bestaan. En ze moeten blijven bestaan, want ook die gemeente mag niet verloren gaan. Ze zullen pastoraal geleid moeten worden en de gemeenteleden moet duidelijk gemaakt worden, hoe zij als getuigen van Christus in de wereld moeten zijn. Maar een grote variatie in de vormgeving is dringend gewenst om allen te kunnen bereiken.

H. DIVENDAL

alleen maar gezelligheid

Dominee, ik zou u willen vragen: kunt u de mensen die aan dat „gezellige” gewend zijn tot volle kerkleden krijgen?

Ds. G. P. KLIJN

Hier ligt inderdaad een probleem. De mensen worden een beetje hokvast. Ze hebben het gezellig, of: gezellig mag ik niet zeggen; dat hoort er wel bij, dat is een element, maar dat is niet de hoofdzaak. Maar gaan deze

mensen nu ooit van hun leven over naar een kerk waar het dan officieel toe gaat? Dat weet ik niet precies. Het zal ze ongetwijfeld een stukje zelfverloochening kosten om dat op te brengen. Ik weet heel goed, dat je niet altijd kunt volstaan met alleen maar deze zgn. evangelisatiediensten of diensten voor buitenkerkelijken, want het eigenlijke kerkelijke leven omvat veel meer. Ik bedoel: iemand moet tenslotte ook — u zult als rooms katholiek waarschijnlijk zeggen zelfs en uiteindelijk — terecht komen in het hart van de Kerk waar de sacramenten zijn. Bij de Open-Deur-diensten wordt geen Avondmaal gevierd. Er wordt hoogstens een enkele keer gedoopt (b.v. hier in Den Haag). Ik geloof, dat het Avondmaal het hart van het kerkelijk leven is. Dat zul je echter bij een heleboel mensen niet bereiken. En dan gaat het om de vraag — en daar is weer het verschil in ons Kerkbegrip — of iemand in het geloof kan leven zonder sacramenten?

Ik geloof, om een voorbeeld te geven, dat iemand jarenlang ziek kan zijn en de hele gemeenschap van de Kerk kan missen en toch met Christus kan leven. Heel goed. Elke dag getroost. Er gebeuren wonderlijke dingen gewoon buiten de Kerk om. Er is ook nog een gemeente die ontsnapt aan de geïnstitueerde Kerk en Gode zij dank, dat Hij zich ook over deze gemeente ontfermt.

S. JELSMAN

binnen en buiten de kerk! wat is dat allemaal?

Wij menen, dat je, vanuit het werk van gesprek en ontmoeting en van evangelisatie (voorzover je in het gesprek jezelf inbrengt), je onmogelijk kunt onttrekken aan een verantwoordelijkheid naar binnen toe t.o.v. de Kerk waarvan je deel uitmaakt. Als door je diensten of je openbare optreden naar buiten, zoals wij dat b.v. doen in onze Pleinpreken en in vastenconferenties en bij tal van andere gelegenheden, mensen naar de officiële kerkdiensten zouden willen gaan, maar daar niets meer terug kennen van wat ze gehoord en gezien hebben, er geen weg weten, dan staat u als u dit werk doet voor de concrete vraag: Wat moet ik daar mee aan? Het is voor die mensen een probleem, maar het is tegelijkertijd voor ons een probleem. Wij kunnen dat niet oplossen door te zeggen, na veel praten: Dat is wel een moeilijkheid, maar die moet je zien te overwinnen. Dat gaat altijd zo als je ergens een gevestigde gemeenschap hebt. Daar leven ideeën, die je zo maar niet kunt veranderen. Maar ga nu maar met me mee, want op de duur redden we dat wel. Dat kan ik wel zeggen, maar dan ben ik niet klaar. Ik heb de opdracht, van buiten de Kerk terugkerende om zo te zeggen, ook binnen de Kerk te getuigen. En als wij dan willen spreken over lasten, dan is dit een last. Maar niet alleen in de zin van: Wat lastig is dat. Ze begrijpen het niet. We krijgen weerstand. Neen, het is een last die ons wordt opgelegd; het is een opdracht. Wij kunnen het werk dat wij op het Plein proberen te doen niet doen, tenzij we de menselijke Kerk op de vingers tikken. Stevig af en toe en duidelijk. Zodat men schrikt. Zó, dat men gaat vragen: Wat is er aan de hand? Ze willen geloof ik alles anders hebben. Ja, inderdaad, we willen ook alles anders hebben. Het gaat ons niet om een detail, het gaat niet om een klein beetje vernieuwing in de liturgie en een beetje volkstaal hier en een ander methodiekje daar. Het gaat werkelijk om het wezen zelf van de Kerk, die niets anders in de wereld mag zijn — dat is namelijk haar roeping — dan de gestalte van de voortlevende Christus. Als wij merken, dat de wereld in de huidige gestalte de voortlevende Christus niet ziet, maar een man op middelbare leeftijd, die zijn gemak graag wil hebben en die niet graag gestoord wenst te worden in zijn normale bezigheden en die een zekere drift tot be-

houd heeft op allerlei punten en die maar geen begrip kan opbrengen voor wat nu werkelijk leeft in de harten van mensen die hij nooit heeft ontmoet, dan moeten wij tegen die Kerk zeggen (niet omdat wij het allemaal zo goed weten, maar omdat wij toevalligerwijs de vragen en de nood hebben ontdekt en deze voorstelling van de Kerk zijn tegengekomen): Weten jullie wat er aan de hand is in de wereld? Weet je wel, dat je helemaal niet geschikt bent, ja wij allemaal samen met elkaar, om dat te verstaan? Wat erg is dat, dat wij, de voortlevende Christus, de wereld niet meer verstaan. De mensen niet meer verstaan. Wij, die niets anders hebben te doen dan juist dát: solidair zijn met de anderen, proberen in de nood van de anderen aanwezig te zijn en daar een blijde boodschap te laten horen. We kunnen er eigenlijk nog niet eens aan beginnen om die boodschap te verkondigen, voluit en ronduit, omdat we niet eens weten tot wie we het hebben.

Dat alles moeten wij als een last, die ons van de wereld uit wordt opgelegd, aan de Kerk verkondigen. Aan de Kerk, zoals die nu is en waar wij deel van uitmaken. Het is mede onze taak in de kerk de dialoog levend te houden en de dialoog in kritische zin levend te houden. Maar dan vanuit een liefde voor deze Kerk. Hoemeer wij die Kerk liefhebben, en haar graag gelijkvormig willen doen zijn aan haar Heer, des te meer zullen wij door die Kerk heen de wereld liefhebben. En de Kerk is toch voor de wereld en om de wereld met God te verenigen of ze is er niet.

Ik zou dus alle nadruk willen leggen op het simpele feit, op het doodgewone christelijke feit, dat wij alsmaar binnen en buiten de Kerk ons getuigenis hebben te laten horen. Het gaat niet aan te zeggen: Hoe krijgen we de mensen in de kerk die we een beetje bij ons gekregen hebben? Hoe gaan we hen nu vertellen, dat dat toch moet? Neen, wij moeten ons omkeren en aan de Kerk zeggen: Onze Kerk stoot de mensen af.

H. DIVENDAL

vol of hol?

Je kunt aan de buitenkant de nodige ontvangstcentra en dergelijke kweken, maar dat is tenslotte half werk. We zullen aan de binnenkant van de Kerk moeten komen om weerklank te vinden en om daar openheid te krijgen voor wat leeft, voor de taal die gesproken moet worden. Ik geloof, dat het een belangrijke taak is om priesters te vertellen welke taal zij moeten spreken, ook voor degenen die in de Kerk zijn. Niet alleen dus opdat degenen die buiten staan binnen zullen komen, maar ook tot steun van degenen, die in de Kerk zelf zijn, om hun getuigenis naar buiten te vergemakkelijken.

Dat is een voortdurende wisselstroom. Omwille van allen moeten we een verstaanbare taal spreken. Het is voor een pastoor ontzettend gemakkelijk om als hij zondags een volle kerk heeft te zeggen: Het gaat hier goed. Mijn kerk is vol. De moeilijkheid is, dat de Kerk nog net niet vol is, maar hol raakt.

* * *

Na deze discussie is het voor alle aanwezigen en voor de lezer duidelijk, dat „de zaak niet rond is”. Er blijven vragen, er worden vragen opgeroepen, men ziet moeilijkheden waar men ze wellicht nooit vermoed heeft.

Maar het belangrijkste van alles, het onuitwisbare is telkens weer, dat blijkt, dat mensen met verschillende inzichten, met soms de hele mens omvattende verschillen van inzicht, met elkaar kunnen praten, elkaar kunnen benaderen, elkaar beter kunnen leren kennen. Dit is het belangrijkste doel van Plein 1957.

AGENDA

APRIL

1957

MEI

vrijdag
19
april
3 uur

GOEDE VRIJDAG HERDENKING

op het Plein vóór het Gebouw van de Hoge Raad. Pater S. Jelsma spreekt over:

een teken van leven

maandag
29
april
8 uur

VRIJE GESPREKAVOND

Onderwerpen, vragen, problemen, die op een der voorgaande avonden zijn blijven hangen en/of niet genoegzaam zijn uitgepraat, kunnen opnieuw aan de orde worden gesteld. Ook onafhankelijk hiervan kan iedereen vragen en onderwerpen in bespreking brengen.

maandag
6
mei
8 uur

DISPUUT AVOND

„Rechtvaardigheid en liefdadigheid in de moderne menselijke verhoudingen”

De heer A. de Bruin (Ned. Herv. Comm. voor Maatsch. en Cultureel Werk), Mej. H. Dröge (R.K., Min. van Maatschappelijk Werk) en Mevr. D. Heroma-Meilink (hum., lid v. d. 2e Kamer), zullen over dit onderwerp van gedachten wisselen.

Na de inleidingen vrije discussie.

maandag
13
mei
8 uur

ONTMOETINGSVOND

„Het Leger des Heils”

Wij vonden de chef-secretaris de heer W. F. Palstra en brigadier H. Lahuis bereid iets te komen vertellen over doel en werkzaamheden van het Leger des Heils. Een expositie, lichtbeelden en muziek zullen hun betogen illustreren. Na de pauze vrije discussie.

maandag
20
mei
8 uur

CULTURELE AVOND

„Het Afrikaanse Werelddeel”

De heer K. J. Junius Ingerman zal ons deze avond binnenleiden in de problemen van dit steeds belangrijker wordende werelddeel, waarbij hij ons vooral zal laten kennismaken met de mensen die daar leven.

Na de pauze: vrije discussie.

Alle bijeenkomsten worden gehouden in de Continental Bodega, Korte Poten 1, Den Haag.

redaktie

- Pater S. Jelsma
- ir. Ton Groothuis, Arie van den Heuvel
- Truus Miltenburg
- Piet Reckman, drs. Theo Scholten
- Fietje Steegers, drs. Koos de Valk
- Ger van Vlijmen

4e jrg. No. 4

PLEIN 1957

Verschijnt iedere maand behalve in augustus

Administratie:

Bezuidenhoutseweg 17 - Den Haag

Abonnementen:

per jaar f 4.50 - per half jaar f 2.25

Losse nummers 40 ct

Telefoon: 858443

Giro: 1334

PASEN

Ik ben verrezen en Ik blijf U bij.
Minnaars vergaan en vrouwen die beminnen,
en van de bronzen luiten van de zinnen
springen de snaren; alles gaat voorbij.

Maar waar gij gaat daar ga Ik aan uw zij,
Ik dring door deur en venster bij u binnen,
Ik ben verrezen en Ik blijf U bij.

Steden in puin met torens en met tinnen,
tempels van Zeus, van Boeddha en van Mij,
het rijk van keizers en van keizerinnen —
en 't liefste lichaam wikkelt men in linnen.

Ik ben het leven en het Panta Rei,
Ik ben verrezen en Ik blijf u bij.

Mattheus Verdaasdonk.